

APLINKOS APSAUGOS AGENTŪRA

Biudžetinė įstaiga, A. Juozapavičiaus g. 9, LT-09311 Vilnius, mob. tel. +370 682 92653, el. p. aaa@gamta.lt, <https://aaa.lrv.lt>
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188784898

VĮ Ignalinos atominė elektrinė
El. p. iae@iae.lt

Į 2024-04-17

Nr. D2-168

Lietuvos energetikos institutui
El. p. povilas.poskas@lei.lt

Adresatams pagal sąrašą

SPRENDIMAS DĖL IAE BITUMUOTŲ RADIOAKTYVIŲJŲ ATLIEKŲ SAUGYKLOS REKONSTRAVIMO IR PERTVARKYMO Į ATLIEKYNĄ POVEIKIO APLINKAI 2024- Nr. (30-2)-A4E-

1. Planuojamos ūkinės veiklos organizatorius (juridinio asmens pavadinimas, fizinio asmens vardas, pavardė, adresas, telefono numeris).

Valstybės įmonė Ignalinos atominė elektrinė, Drūkšinių k., LT-31500 Visaginas, tel. (+370 386) 24382, faks. (+370 386) 24396, el. p. koliada@iae.lt

2. Poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjas (juridinio asmens pavadinimas, fizinio asmens vardas, pavardė, adresas, telefono numeris).

Lietuvos energetikos institutas, Breslaujos g. 3, LT-44403 Kaunas, tel. +370 37 401891, el. p. povilas.poskas@lei.lt.

3. Planuojamos ūkinės veiklos pavadinimas, poveikio aplinkai vertinimo atlikimo teisinis pagrindas pagal Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalį, nurodant Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 1 priedo punktą(-us) ir (arba) nurodant atsakingos institucijos priimtą atrankos išvadą, kad privalomas poveikio aplinkai vertinimas (data, rašto Nr.) arba saugomų teritorijų institucijos reikšmingumo išvadą, kad poveikis gali būti reikšmingas (data, rašto Nr.).

Planuojamai ūkinei veiklai (toliau – PŪV) – IAE bitumuotų radioaktyviųjų atliekų saugyklos rekonstravimo ir pertvarkymo į atliekyną poveikio aplinkai vertinimas (toliau – PAV) atliktas vadovaujantis Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo (toliau – PAV įstatymas) 1 priedo 3.5 punktu („apšvitinto branduolinio kuro ar radioaktyviųjų atliekų apdorojimas ir (ar) saugojimas“) ir 3.7 punktu („radioaktyviųjų atliekų dėjimas į atliekyną“).

4. Planuojamos ūkinės veiklos vieta (apskritis, savivaldybė, seniūnija; miestas, miestelis, kaimas ar viensėdis; gatvė).

Ignalinos atominė elektrinė (toliau – IAE) yra išsidėsčiusi šiaurės rytinėje Lietuvos dalyje, ant Drūkšių ežero kranto, netoli valstybės sienų su Baltarusija ir Latvija (PŪV vieta atitinkamai nutolusi 5 km ir 8 km), adresu Utenos apskr., Visagino m. sav., Drūkšinių k., Elektrinės g. 4. Aplink Ignalinos AE 3 km spinduliu yra nustatyta sanitarinė apsaugos zona (SAZ), kurioje bet kokia ūkinė veikla, nesusijusi su IAE objektų eksploatavimu bei eksploatavimo nutraukimu, yra ribojama ir joje nėra pastoviai gyvenančių gyventojų.

Pagal Visagino savivaldybės administracijos 2010-05-19 įsakymu Nr. IV-460 „Dėl detaliojo plano patvirtinimo“ patvirtintą VĮ „Ignalinos atominė elektrinė“ žemės sklypų detalų planą IAE reikmėms naudojamas žemės plotas yra 419.1762 ha (12 sklypų). Kiti sklypai perduoti UAB „Visagino AE“ ir AB „Lietuvos energija“, 2 sklypai gražinti į Laisvos valstybinės žemės fondą. Bitumuotų radioaktyviųjų atliekų saugykla (158 statinys) yra IAE pramoninėje teritorijoje, priklausančioje VĮ „Ignalinos atominė elektrinė“, apie 200 m į vakarus nuo 1-ojo reaktoriaus bloko ir apie 600 m nuo Drūkšių ežero pietinės pakrantės.

5. Planuojamos ūkinės veiklos aprašymas (pagrindiniai techniniai ir ekonominiai rodikliai, svarstyty alternatyvos ir pan.).

PŪV – IAE bitumuotų atliekų saugyklos (158 pastatas) pertvarkymas į atliekyną, įrengiant paviršinius inžinerinius barjerus, t. y. pritaikyti radioaktyviųjų atliekų šalinimo vietoje (*in situ*) būdą.

158 pastatas nuo 1987 metų iki šiol yra eksploatuojamas kaip bitumuotų radioaktyviųjų atliekų saugykla ir kurio monitoringas atliekamas pagal šiuo metu galiojančią IAE radiologinio aplinkos monitoringo programą. Bitumuotos radioaktyvios atliekos (toliau – RA) yra gaunamos iš bitumo ir druskų koncentrato, kuris gaunamas išgarinus IAE eksploatavimo bei eksploatavimo nutraukimo skystąsias radioaktyvias atliekas. Saugykla – tai antžeminis dviaukštis stačiakampis statinys (~74×75 m) su nešančiomis sienomis ir betoniniais biologinės apsaugos blokais. Saugykla yra įrengta virš žemės paviršiaus, statinio pirmajame aukšte yra 11 kanjonų (sekcijų), kurių kiekvieno talpa po 2500 m³ (darbinis tūris – 2000 m³) ir vienas kanjonas 1000 m³ talpos (darbinis tūris – 800 m³). Trys kanjonai yra neužpildyti ir vienas – dalinai užpildytas.

Įgyvendinat PŪV, IAE bitumuotų RA atliekų saugyklos pertvarkymas į atliekyną bus atliekamas etapais, kurių metu bus vykdomi darbai susiję su saugyklos paruošimu pertvarkymui, inžinerinio barjero konstrukcijų įrengimu, kaupo formavimu bei institucinės priežiūros. Numatomi sekantys veiklos etapai ir jų įgyvendinimo laikotarpiai:

- 1) Saugyklos visų neužpildytų kanjonų užpildymas (preliminariai 2028 – 2029 m.).
- 2) Saugyklos 2-ojo aukšto demontavimas (preliminariai 2028 – 2029 m.).
- 3) Saugyklos visos perdangos ir visų išorinių sienų padengimas hidroizoliacine danga (preliminariai 2028 – 2029 m.).
- 4) Saugyklos konservavimas ir jos priežiūra (preliminariai 2029 – 2039 m.).
- 5) Būsimo atliekyno inžinerinio barjero atramų ant statinio 158 perdangos įrengimas (preliminariai 2039 – 2040 m.).
- 6) Atliekyno inžinerinio barjero (kaupo) įrengimas (preliminariai 2039 – 2040 m.).
- 7) Laikotarpį po atliekyno uždarymo, t. y., institucinės priežiūros (aktyvios – 100 metų ir pasyvios – 200 metų) laikotarpį.

Prieš įrengiant atliekyno inžinerinius barjerus (6-tas etapas) turės būti demontuoti šalia esantys 150, 151, 156 ir 158/2 pastatai. Šių greta esančių pastatų demontavimo darbai bus atliekami vadovaujantis VĮ Ignalinos AE Galutiniu eksploatavimo nutraukimo planu¹, kuriame numatyta, kad 150, 151, 156 pastatai bus nugriauti iki 2037 metų. Greta esančių pastatų būvimas nedaro įtakos PŪV 1–5 etapų įgyvendinimui, tačiau 6-to etapo įgyvendinimo pradžia tiesiogiai priklausys nuo šalia esančių pastatų demontavimo ir šių pastatų demontavimo darbų ir poveikis aplinkai bus vertinamas IAE eksploatavimo nutraukimo PAV ataskaitoje (IAE eksploatavimo nutraukimas planuojamas 2038 m.). Kadangi PŪV 6-tą etapą numatoma pradėti ne anksčiau kaip po 15 metų, tai per visą šį laikotarpį bus atliekami būtini saugyklos (158 pastato) remonto darbai, tinkamos techninės būklės palaikymas, aplinkos monitoringas, periodinis saugos vertinimas.

Atliekyno inžinerinio barjero (kaupo) įrengimo tikslai yra:

- paviršinės drėgmės (lietaus, tirpstančio sniego ir pan.) infiltracijos į atliekyną ribojimas,

¹ VĮ Ignalinos AE „Galutinis eksploatavimo nutraukimo planas“, patvirtintas Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2020-08-11 įsakymu Nr. 1-248 (toliau - VĮ Ignalinos AE Galutinis eksploatavimo nutraukimo planas).

ir tuo pačiu atliekų tirpimo ir radionuklidų pasklidimo gruntiniu vandeniu sumažinimas iki minimumo;

- apsauga nuo tiesioginio kontakto su galimais recipientais (žmonėmis, gyvūnais, augalais);
- dujų, kurios gali būti generuojamos atliekose, išsiskyrimo reguliavimas.

Ignalinos AE bitumuotų RA saugyklos pertvarkymo į atliekyną galimybės vertinamos nuo 2007 metų, kuomet buvo parengta saugyklos pertvarkymo į atliekyną galimybių studija (Laikinos bitumuotų radioaktyviųjų atliekų saugyklos pertvarkymo į kapinyną galimybių studija (ilgalaikės saugos pagrindimas), 2009). 2015 metais buvo surengta TATENA ekspertų misija saugyklos pavertimo atliekynu galimybei įvertinti, o 2019–2022 m. parengtas atliekyno eskizinis projektas (Atliekyno koncepcija, I tomas „Atliekyno eskizinis projektas“, 2021), atliekyno koncepcijos saugos pagrindimas (Atliekyno koncepcija, II tomas „Atliekyno koncepcijos saugos pagrindimo ataskaita“, 2022) bei atliktas atliekyno aikštelės vertinimas (Atliekyno aikštelės vertinimo ataskaita, 2022). Atsižvelgus į bitumuotų RA charakteristikas bei aikštelės ypatybes, atliekyno eskiziniame projekte išanalizuoti inžinerinių barjerų įrengimo techninių sprendimų galimi variantai 158 pastatų pertvarkant į atliekyną. Įvertinus 158 pastato konstrukcijų ypatumus, galimas inžinerinių barjerų apkrovas, radiacinės saugos užtikrinimui keliamus reikalavimus, išorinius aplinkos poveikius buvo analizuojami skirtingų storių ir sluoksnių inžineriniai barjerai. Buvo konstatuota, kad optimalus 158 pastato pertvarkymo į atliekyną variantas būtų demontuoti 158 pastato 2-ąjį aukštą, o ant likusios gelžbetoninės viršutinės pastato perdangos įrengti plieno-gelžbetonio konstrukcijas, kurios laiktų virš statinio įrengtą 5,8 m storio inžinerinį barjerą (daugiasluksnį kaupą). Prieš įrengiant paviršinį inžinerinį barjerą, parengus darbų projektą bei gavus leidimą, bus demontuotas 158 pastato 2-asis aukštas.

Numatomi paviršinių inžinerinių barjerų sudarantys komponentai ir jų funkcijos yra sekantys:

- 1 – Dujų pašalinimo sluoksnis (smėlio sluoksnis). Skirtas drėgmės, prasiskverbusios pro paviršinius inžinerinius barjerus ar dujų nuvedimui, kurių išsiskyrimo iš bitumuotų RA galimybės negalima visiškai atmesti. Sluoksnis turi būti suformuotas su reikiamu nuolydžiu, kad būtų užtikrintas tinkamas vandens drenažas. Sluoksnio storis – 20 cm;
- 2 – Izoliacinis molio sluoksnis. Tai hidroizoliacinis atliekyno sluoksnis iš natūralios gamtinės medžiagos. Jis saugos atliekyną nuo drėgmės prasiskverbimo. Sluoksnio storis nuo 2,4 m ties saugyklos viduriu iki 1,5 m ties perimetru;
- 3 – Drenažo sluoksnis skirtas vandens pašalinimui. Drenažo sluoksnis būtų sudarytas iš žvyringo smėlio. Sluoksnio storis – 30 cm.;
- 4 – Apsauginis sluoksnis skirtas apsaugai nuo išorinių veiksnių, tokių kaip žmogaus įsibrovimas, vandens infiltracija. Apsauginis sluoksnis sudarytas iš moreninio molio. Sluoksnio storis – 70 cm.;
- 5-7 – drenažo sluoksniai skirti vandens pašalinimui. Sluoksniai taip pat saugo atliekyną nuo žmonių ir (arba) gyvūnų įsibrovimo. Drenažo sluoksnis sudarytas iš skaldos (80 cm storio), smėlingo žvyro (60 cm storio) ir dulkingo smėlio (60 cm storio). Bendras drenažo sluoksnių storis – 2 m.;
- 8 – augalijos sluoksnis. Augalijos sluoksnis skirtas apsaugai nuo klimato veiksnių, tokių kaip užšalimo, atitirpimo bei erozijos. Augalijos sluoksnis būtų sudarytas iš dirvožemio ir augalų. Augalijos sluoksnis – 20 cm.;

Informacija apie vertintas PŪV alternatyvas

PAV ataskaitoje yra atlikta PŪV alternatyvų analizė. Nagrinėtos „nulinė“, vietos ir technologinės alternatyvos. „Nulinė“ alternatyvos atveju konstatuota, kad saugoti bitumuotas radioaktyviasias atliekas 158 pastate neribotą laiką negalima, nes anksčiau atlikti vertinimai parodė, kad ilgalaikėje perspektyvoje 158 pastato konstrukcijos degraduotų ir neužtikrintų patikimo atliekų izoliavimo nuo aplinkos. Nagrinėjant vietos alternatyvą, t. y. atliekyną įrengiant

kitoje vietoje, bitumuotos radioaktyviosios atliekos iš 158 pastato turėtų būti iškrautos, patalpintos į atitinkamas pakuotes ir transportuojamos į šalinimo vietą. Šios alternatyvos atveju kiltų papildomi socialiniai ir ekonominiai iššūkiai parenkant atliekyno aikštelę, reikėtų sukurti atliekų išėmimo technologiją, atliekų tvarkymas ir transportavimas sąlygotų didesnius jonizuojančiosios spinduliuotės poveikius personalui ir gyventojams. Technologinės alternatyvos metu nagrinėti keli galimi inžinerinio barjero techninio sprendimo variantai, preliminariai įvertinami jų privalumai ir trūkumai ir pasirinktas optimalus variantas. RA saugyklų pertvarkymas į atliekynus, paviršinių barjerų įrengimas yra gerai išanalizuotas ir plačiai pasaulinėje praktikoje taikomas RA izoliavimo nuo aplinkos būdas. RA saugyklų pertvarkymo į atliekynus atvejai buvo sėkmingai įgyvendinti Prancūzijoje, Didžiojoje Britanijoje, JAV

Informacija apie atliekų tvarkymą

Pagrindinis PŪV taršos šaltinis, kurio poveikis aplinkos komponentams išsamiai įvertintas PAV ataskaitoje, yra 158 pastate esančios radioaktyviosios atliekos. 158 pastatą pertvarkius į atliekyną jame bus šalinamos bitumuotos radioaktyviosios atliekos (t. y. devyniuose kanjonuose jau patalpintos atliekos), o į likusius tris tuščius (7-9 kanjonus) planuojama patalpinti inertines medžiagas (pvz., smėlį; galutinis sprendimas bus priimtas techninio projekto rengimo metu).

Vadovaujantis Branduolinės saugos reikalavimais BSR-3.1.2-2017, bitumuotos RA priskiriamos B ir C klasių kietosioms radioaktyviosioms atliekoms, t.y. trumpaamžėms mažo ir vidutinio aktyvumo radioaktyviosioms atliekoms. Pagal radioaktyviųjų atliekų tvarkymo reikalavimus B ir C klasių RA turi būti šalinamos paviršiniame atliekyne. PAV ataskaitoje konservatyviai priimta, kad bitumuotos Ignalinos AE eksploatavimo nutraukimo atliekos priklauso C klasės radioaktyviosioms atliekoms. Per visą laiką nuo 1987 iki 2015 metų (kuomet bitumavimo procesas buvo sustabdytas) saugykloje iš viso sukaupta apie 14 422 m³ bitumuotų RA. Bitumuotų atliekų kiekiai 158 pastato kanjonuose ir jų užpildymo laikotarpiai, jų aktyvumai planuojamame atliekyne pateikti PAV ataskaitos 1.4 lentelėje ir 1.5 lentelėje.

PŪV metu susidariusias atliekas bus siekiama kuo labiau konvertuoti į antrines žaliavas arba medžiagas pakartotiniam naudojimui. Išmontuojant 158 pastato 2-ojo aukšto statybines ir komunikacines konstrukcijas bei pašalinant nereikalingus stogo sluoksnius, preliminariai susidarys sekantys atliekų kiekiai: išardžius mūrines sienas (atrenkant plytas) – 630 m³; išardžius sienas iš smulkių blokų – 630 m³; išardžius monolitines gelžbetonines pertvaras – 465 m³; demontavus vamzdynus – 80 tonų; demontavus karkasus – 120 tonų; demontavus įrangą – 25 tonos.

Informacija apie PŪV poveikį vandeniui

IAE veiklos poreikiams naudojamas paviršinis ir artezinis vanduo. Paviršinio vandens šaltinis yra Drūkšių ežeras, o artezinį vandenį IAE tiekia VĮ „Visagino energija“, kuri eksploatuoja Visagino m. vandenvietės įrenginių kompleksą. PŪV metu paviršinis vanduo nebus naudojamas, darbus vykdančio personalo sanitarinėms bei higienos reikmėms bus naudojamas tik artezinis vanduo. Numatoma, kad vietinio vandens poreikio statybiniam darbams (daugiausia betonavimui) nebus, kadangi į aikštelę bus pristatomas jau paruoštas naudojimui betonas.

PŪV vykdančio personalo sanitariniai ir higienos poreikiai bus užtikrinami atskiruose pastatuose (sanitarinėse švaryklose). Nuotekos iš sanitarinių švaryklų dušų ir prausyklų bus surenkamos į nuotekų surinkimo sistemą. Susidariusios nuotekos bus tvarkomos kaip potencialiai radioaktyviosios atliekos. Bus matuojami sukauptų nuotekų radiologiniai bei cheminiai parametrai. Priklausomai nuo matavimo rezultatų, surinktos nuotekos bus apdorojamos skystųjų radioaktyviųjų atliekų komplekse arba perpumpuojamos apdorojimui į valymo įrenginių kompleksą.

PŪV laikotarpiu, t. y. neužpildytų kanjonų užpildymo, saugyklos 2-ojo aukšto demontavimo, inžinerinių barjerų įrengimo ir kitų veiklų metu bei vėliau vykdomos institucinės priežiūros metu nekontroliuojamų išmetimų į vandenį nesitikima, kadangi operatorius prižiūrės atliekyno būklę ir, esant būtinumui, atliks pataisomuosius darbus.

Radionuklidų sklaidos per atliekyno inžinerinius barjerus, vandenyje bei geosferoje vertinimui buvo naudojamos AMBER ir COMSOL programos. Radionuklidų, difundavusių iš bitumuotų RA per statinio betonines šonines sienas bei dugno sluoksnius ir pamatą į vandeningus geologinius sluoksnius, maksimalios aktyvumų vertės natūralios atliekyno raidos scenarijaus atveju pateikti PAV ataskaitos 4.3 lentelėje. Vertinimo rezultatai rodo, kad bendrą radionuklidų aktyvumą vandenyje labiausiai nulemia per atliekyno sienas difundavę radionuklidai. IAE aikštelės požeminio vandens monitoringo tinklą šiuo metu sudaro 114 monitoringo gręžinių, iš kurių du naujausi monitoringo gręžiniai Nr. 72399 ir 72400 buvo išgręžti 2019 metais šalia 158 pastato. PAV ataskaitoje pateikiama informacija apie išmatuotas 2016 – 2022 m. radionuklidų vidutines metines koncentracijas stebėjimo gręžiniuose šalia 158 pastato. Per visus matavimo laikotarpius gama nuklidų (Cs-137, Co-60) požeminio vandens mėginiuose nenustatyta (koncentracijos mažesnės už aptikimo ribą).

Pagrindinės prevencinės priemonės prieš galimą vandens užteršimą PŪV metu, sąlygojama galimos atliekų sklaidos iš atliekyno, bus atliekyno inžinerinių barjerų būklės stebėseną ir, esant būtinybei, jų pataisomieji darbai bei drenažo sistemos atliekyno teritorijoje funkcionavimo užtikrinimas ir jos nuolatinė priežiūra, iki kol baigsis aktyvios institucinės priežiūros laikotarpis.

Informacija apie PŪV poveikį aplinkos orui

Bitumuotos atliekos yra sukietėjusios RA, todėl radionuklidų išmetimų į aplinkos orą PŪV metu nesitikima. 158 statinio eksploatacijos metu 1987–2015 metais buvo rengiamos periodinės saugos analizės ataskaitos, per alsuoklius paimti oro mėginiai, siekiant nustatyti aerozolių aktyvumą saugyklos viduje, įvertintas dujų susidarymas dėl radiolizės. Nustatyta, kad saugyklos kanjonuose esančiose bitumuotose atliekose vandenilio susidarymas dėl radiolizės yra nežymus, o aerozolių aktyvumas saugyklos viduje atitinka fonines reikšmes.

PŪV metu didesni radionuklidų kiekiai į aplinkos orą gali patekti tik avarijų metu ir netyčinio įsibrovimo į atliekyną atveju pasibaigus institucinei atliekyno priežiūrai. Į aplinkos orą išmestų radionuklidų sklaidos ir nusėdimo ant žemės paviršiaus vertinimas buvo atliktas naudojant AERMOD modeliavimo sistemą bei Lakes Environmental Consultants Inc. sukurtą AERMOD View vartotojo sąsają. PAV ataskaitos duomenimis avarijų metu ir netyčinio įsibrovimo į atliekyną atveju pasibaigus institucinei atliekyno priežiūrai radiologinis poveikis gyventojams dėl radionuklidų išmetimo į aplinkos orą yra nereikšmingas.

Neradiologinės oro taršos galima tikėtis dėl saugyklos rekonstrukcijos darbų bei būsimo atliekyno inžinerinių barjerų statybos metu iš mobilių šaltinių: sunkvežimių, buldozerių ir pan., kurie bus naudojami transportuojant statybines medžiagas ir inžinerines konstrukcijas bei formuojant paviršinius inžinerinius atliekyno barjerus. Tuomet į aplinkos orą pateks NO_x, SO₂, CO, CO₂, kietųjų dalelių, tačiau tarša bus lokali, apimanti rekonstrukcijos ar inžinerinio barjero įrengimo zoną ir jos aplinką ~50 m spinduliu. Kadangi darbai bus atliekami atvirame ore, natūrali oro cirkuliacija leis išvengti reikšmingų šių teršalų koncentracijų susikaupimo. Kaip rodo nuo IAE eksploataavimo pradžios iki šiol vykdomo aplinkos oro cheminio ir radiologinio monitoringo duomenys, IAE eksploataavimo nutraukimo darbai iki šiol neturėjo ženklaus reikšmingo neigiamo poveikio aplinkos orui.

Informacija apie PŪV poveikį dirvožemiui, žemės gelmėms

IAE, vykdydama aplinkos stebėseną nuo 1986 metų atlieka IAE regiono dirvožemio mėginių radiologinius matavimus ir kasmetinėse radiologinio monitoringo ataskaitose skelbia apie dirvožemyje išmatuotas radionuklidų koncentracijas. Dirvožemio mėginiai taip pat imami ir analizuojami atskirų IAE BEO (buferinės saugyklos (B19-1), KRAIK (B2), LPBKS (B1), KAASK (B34), „Landfill“ paviršinio atliekyno (B19-2)) aikštelėse. Kaip matyti iš IAE regiono radiologinės stebėsenos rezultatų (PAV ataskaitos 4.6 lentelė ir 4.15 pav.) radionuklidų koncentracijos dirvožemyje kitimas per stebėjimo laikotarpį yra neženklaus.

IAE teritorija, kurioje yra 158 statinys ir kurioje planuojami paviršiniai inžineriniai barjerai užims dalį esamų 158/2, 150 ir kt. statinių bei nutiestų kelių vietas, yra paveikta statybų bei IAE

veiklos ir beveik visa padengta piltiniu gruntu, taigi natūralaus dirvožemio sluoksnio nėra. Piltinis gruntas sudarytas iš priemolio, žvirgždo, žvyro, smėlio ir vietomis organinių liekanų mišinio. PŪV metu papildomo poveikio, didinančio esamo viršutinio grunto sluoksnio suardymą ir jo užteršimą, nesitikima ir neigiamas poveikis dirvožemiui nenumatomas. PAV ataskaitoje nurodoma, kad remiantis turima informacija ir pastarųjų metų tyrimais, IAE pramoninėje aikštelėje ir jos apylinkėse vertingų požeminių išteklių nerasta ir PŪV poveikis žemės gelmių (geologiniams) komponentams nenumatomas.

Informacija apie PŪV poveikį kraštovaizdžiui ir kultūros paveldo objektams

Esama saugykla yra IAE pramoninėje aikštelėje, nenumatomi jokie darbai už IAE aikštelės ribų, todėl jokio kito poveikio kraštovaizdžiui nesitikima, nevertinant to, kad saugykla taps apie 13 m aukščio dirbtine kalva. PŪV poveikis kraštovaizdžiui nenumatomas.

PŪV teritorija nepatenka į kultūros paveldo objektų teritorijas ar jų apsaugos zonas. Už pramoninės IAE aikštelės ribų, 0,6–2,5 km atstumu nuo PŪV vietos, yra šie kultūros paveldo objektai: Petriškės senovės gyvenvietė, Petriškės senovės gyvenvietė II, Petriškės senovės gyvenvietė III, Petriškės piliakalnis, Grikiniškės senovės gyvenvietė, Grikiniškės senovės gyvenvietė II, Grikiniškės senovės gyvenvietė III. Saugyklos rekonstravimas ir pertvarkymas į atliekyną nepažeidžia kultūros vertybių apsaugos zonos reglamentų, poveikis kultūros paveldo objektams nenumatomas.

Informacija apie PŪV poveikį biologinei įvairovei ir saugomoms teritorijoms

PŪV bus vykdoma IAE pramoninės aikštelės teritorijoje, 158 pastatas nuo 1987 metų iki šiol eksploatuojamas kaip bitumuotų RA saugykla ir dėl PŪV vykdymo neigiamas poveikis biologinei įvairovei nenumatomas.

PŪV nėra įgyvendinama valstybės saugomose teritorijose ir poveikis joms nenumatomas. Artimiausia valstybės saugoma teritorija – Smalvos hidrografinis draustinis, nutolęs apie 3,8 km nuo PŪV teritorijos. Artimiausia PŪV vietai „Natura 2000“ teritorijos yra buveinių apsaugai svarbi teritorija Drūkšių ežeras (LTZAR0029) ir paukščių apsaugai svarbi teritorija Drūkšių ežeras (LTZARB003) nuo PŪV teritorijos nutolusios apie 500 m atstumu šiaurės kryptimi.

Informacija apie PŪV poveikį visuomenės sveikatai

PŪV nesąlygos ženklaus įprasto (neradiologinio) poveikio, kuris galėtų daryti neigiamą poveikį visuomenės sveikatai. Poveikis dėl triukšmo ar dulkių (oro taršos) vykdant demontavimo darbus bei įrengiant atliekyno inžinerinius barjerus galimas tik pačioje aikštelėje bei artimojoje atliekyno aplinkoje (apie 300 m. atstumu nuo atliekyno), kurioje gyventojų nėra, o darbus vykdantis personalas triukšmo bei dulkių poveikio sumažinimui naudosis individualias darbo saugos priemones – ausines, respiratorius, apsauginius akinius ir kt.

Galimas visuomenės sveikatos poveikio šaltinis, kurį būtina įvertinti, yra jonizuojančioji spinduliuotė. PAV ataskaitoje įvertintas galimas radiologinis poveikis aplinkai ir gyventojams, kurį gali sąlygoti radionuklidų sklaida iš numatomo bitumuotų atliekų atliekyno, įrengto pagal inžinerinius-techninius sprendinius ir pasiūlytas priemones bei ilgalaikės saugos požiūriu. Išsamūs duomenys apie priimtas vertinimo prielaidas, taikytą metodologiją bei gautus rezultatus yra pateikti sekančiuose dokumentuose: Atliekyno koncepcija, II tomas „Atliekyno koncepcijos saugos pagrindimo ataskaita“, (8 versija, 2022) ir Atliekyno aikštelės vertinimo ataskaita (10 versija, 2022).

Įvertintos maksimalios reprezentanto dozių vertės ir palygintos su projektavimo kriterijumi, kuris planuojamam atliekynui yra nustatytas 0,1 mSv per metus, t.y. mažesnis nei gyventojų apribotosios metinės efektinės dozės vertė – 0,2 mSv, kuri yra nustatyta Lietuvos higienos normoje HN 73:2018² eksploatuojant ir nutraukiant branduolinės energetikos objektų eksploatavimą. Tokia projektavimo kriterijaus reikšmė priimta atsižvelgiant į tai, jog be planuojamo bitumuotų RA

² Lietuvos higienos norma HN 73:2018 „Pagrindinės radiacinės saugos normos“, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. 663.

atliekyno IAE teritorijoje yra (ar bus) eksploatuojami ir kiti branduolinės energetikos objektai (BEO). Todėl reprezentanto apšvitos dozės turi būti paskirstytos taip, kad visų BEO veiklos sąlygota metinė dozė negali viršyti nustatytos apribotosios dozės. Netyčinio išibrovimo į atliekyną scenarijų analizei priimta 10 mSv ribinė metinė dozė, kuri yra nurodyta VATESI dokumente³.

Atliktas vertinimas apima atliekyno institucinės priežiūros (aktyvios – 100 m. ir pasyvios – 200 m.) laikotarpį bei laiko tarpą po institucinės priežiūros, kol galimas didžiausias poveikis reprezentantui. PAV ataskaitoje pristatyta apibendrinta informacija apie nagrinėtus scenarijus (iš viso nagrinėta 14 scenarijų) ir gautus rezultatus. Poveikis reprezentantui vertintas sekantiems scenarijams: vandens kelio – natūralios raidos (bazinis), alternatyvūs (Nr. 1-3), hipotetiniai (1-7 atvejai) ir netyčinio išibrovimo (kelio tiesimo, gręžimo, gyventojų išsikūrimo atliekyno teritorijoje) scenarijai. Priimtų scenarijų radiologinio poveikio gyventojams suvestiniai vertinimo rezultatai pateikti PAV ataskaitos 4.29 lentelėje. Visais atvejais apskaičiuotos metinės dozės reprezentantams yra mažesnės už leistinas.

Informacija apie PŪV riziką dėl ekstremaliųjų įvykių ir situacijų

Atliekyno inžinerinio barjero paskirtis yra ne tik izoliuoti radioaktyvias atliekas nuo aplinkos, tačiau taip pat jas apsaugoti ir nuo išorinių aplinkos poveikių. PAV ataskaitoje atliktas PŪV galimų avarijų rizikos vertinimas, identifikuotos avarinės situacijos, kurias potencialiai gali sukelti ekstremalūs įvykiai bei jų galimas radiologinis poveikis aplinkai. Išnagrinėti sekantys įvykiai, dėl kurių galimi atliekyno inžinerinių barjerų pažeidimai bei radionuklidų pasklidimas į aplinką:

- išoriniai gamtiniai, tokie kaip žemės drebėjimas, grunto sėdimas, atmosferos kritulių kiekio padidėjimas;
- išoriniai, žmogaus veiklos sąlygoti, tokie kaip lėktuvo kritimas ant atliekyno ir jo sudužimas;
- vidiniai, žmogaus veiklos sąlygoti, tokie kaip gaisras;
- įrangos ar jos komponentų, tokių kaip drenažo sistemos, gedimas.

PAV ataskaitos duomenimis visais nagrinėtais atvejais tikėtinos dozės išlieka kelis kartus ar net dydžio eilėmis mažesnės nei projektavimo kriterijaus vertė 0,1 mSv per metus arba įvykio tikimybė yra mažesnė už tikimybinę atrankos ribą. Pagal IAE avarinės parengties valdymo planą PŪV bus integruojama į IAE avarinę parengtį.

6. Numatomos priemonės galimam reikšmingam neigiamam poveikiui aplinkai išvengti, sumažinti, kompensuoti ar jo padariniams likviduoti. Pateikiamas šių priemonių aprašymas, nurodant kokiame planuojamame ūkinės veiklos etape jos bus numatytos ir įgyvendintos (pvz., statybą leidžiančio dokumento, leidimo naudoti žemės gelmių išteklius arba ertmes, taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimo, taršos leidimo ar kitų įstatymuose nurodytų leidimų išdavimo etape, veiklos vykdymo etape, veiklos nutraukimo etape):

6.1. Iki veiklos vykdymo pradžios:

6.1.1. Bus parengta išsami aplinkos stebėsenos programa ir tarpvalstybinio poveikio stebėsenos programa.

6.1.2. Objekto techninis projektas ir saugą pagrindžiantys dokumentai bus rengiami vadovaujantis teisės aktų reikalavimais ir derinami su atsakingomis institucijomis.

6.1.3. Išsamus ekstremaliųjų įvykių (gaisro, sprogimo, įrangos gedimo, žmogiškosios klaidos ir kt.) identifikavimas bei pasekmių vertinimas bus atliekamas rengiant saugyklos rekonstravimo ir pertvarkymo į atliekyną saugos analizės ataskaitą.

6.2. Veiklos vykdymo etape:

³ Branduolinės saugos reikalavimai BSR-3.2.2-2016. Radioaktyviųjų atliekų atliekynai, patvirtinti Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos viršininko 2016-11-30 įsakymu Nr. 22.3-188.

6.2.1. Atsižvelgus į tai, kad šalia bitumuotų radioaktyviųjų atliekų saugyklos esančių 150, 151, 156 ir 158/2 pastatų demontavimas gali trukti iki 2037 metų, 158 pastatas bus konservuojamas ir kas 2 metus bus atliekama saugyklos konstrukcijų apžiūra, pastato techninės būklės vertinimas ir esant būtinybei atliekami remonto darbai.

6.2.2. Demontuojant 158 pastato antrą aukštą, susidariusias atliekas bus siekiama kuo labiau konvertuoti į antrines žaliavas arba medžiagas pakartotiniam naudojimui.

6.2.3. Pagrindinės prevencinės priemonės prieš galimą vandens užteršimą PŪV metu, sąlygojamą galimos RA sklaidos iš atliekyno, bus atliekyno inžinerinių barjerų būklės stebėseną ir, esant būtinybei, jų pataisomieji darbai bei drenažo sistemos atliekyno teritorijoje funkcionavimo užtikrinimas ir jos nuolatinė priežiūra, iki kol baigsis aktyvios institucinės priežiūros laikotarpis.

6.2.4. Nuotekos iš sanitarinių švarekų dušų ir prausyklų bus surenkamos į nuotekų surinkimo sistemą ir bus tvarkomos kaip potencialiai radioaktyviosios atliekos. Bus matuojami sukauptų nuotekų radiologiniai bei cheminiai parametrai. Priklausomai nuo matavimo rezultatų, surinktos nuotekos bus apdorojamos skystųjų radioaktyviųjų atliekų komplekse arba perpumpuojamos apdorojimui į valymo įrenginių kompleksą.

6.2.5. Saugyklą rekonstravus ir pertvarkius į atliekyną, aplinkos stebėjimas bus vykdomas pagal parengtą ir su institucijomis suderintą atliekyno monitoringo programą. Pradėjus vykdyti veiklą, PŪV organizatorius kasmet teiks Aplinkos ministerijai pagal tarpvalstybinio poveikio stebėsenos programą už praėjusius kalendorinius metus parengtą tarpvalstybinio poveikio stebėsenos ataskaitą (anglų kalba).

6.2.6. Vykdamas PŪV, ekstremalių situacijų atvejais bus vadovaujama Visagino priešgaisrinės gelbėjimo valdybos ekstremaliųjų įvykių ir avarių padarinių likvidavimo Ignalinos atominėje elektrinėje planu, Bituminės masės saugyklos (158 pastatas) įvykio likvidavimo planu Nr. 7, VĮ IAE avarinės parengties planu.

7. Trumpas aplinkos stebėsenos (monitoringo) priemonių aprašymas, jei taikoma.

Nuo 1987 metų iki šiol 158 pastatas yra bitumuotų radioaktyviųjų atliekų saugykla, kurios monitoringas atliekamas pagal šiuo metu galiojančią IAE radiologinio aplinkos monitoringo programą. Vadovaujantis šia programa imami gruntinio vandens mėginiai iš šalia pastato esančių gręžinių, nustatytuose taškuose matuojamos dozės galios vertės ant pastato stogo bei sienų ir kt. PAV ataskaitoje pateiktas konceptualus aplinkos radiologinio monitoringo aprašymas, kuomet 158 pastatas bus transformuotas į atliekyną, t. y. bus įrengti inžineriniai barjerai, suformuotas kaupis. Atliekyno aplinkos monitoringas apims jonizuojančiosios spinduliuotės dozės galios, išorinės sugertosios dozės ir radionuklidų aktyvumą įvairiuose aplinkos komponentuose matavimus.

PAV ataskaitoje pateikti atliekyno aktyvios institucinės priežiūros metu preliminariai siūlomi aplinkos monitoringo taškai ir aplinkos komponentai, kuriems bus atliekami radiologiniai tyrimai. Rengiant atliekyno techninį projektą, bus parengta išsami aplinkos radiologinio monitoringo programa. PŪV organizatorius iki planuojamos ūkinės veiklos vykdymo pradžios parengs ir Aplinkos ministerijai anglų kalba pateiks tarpvalstybinio poveikio stebėsenos programą, o pradėjus vykdyti veiklą, kasmet teiks pagal tarpvalstybinio poveikio stebėsenos programą už praėjusius kalendorinius metus parengtą tarpvalstybinio poveikio stebėsenos ataskaitą.

8. Pateiktos poveikio aplinkai vertinimo subjektų išvados (pobūdis, data, rašto Nr.).

8.1. Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija 2024-02-29 raštu Nr. (13.5Mr-43)22.1-174 pateikė išvadą, kad pritaria poveikio aplinkai vertinimo ataskaitai ir PŪV.

8.2. Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos Utenos departamentas 2024-01-22 raštu Nr. (9-11-14.3.3-Mr)2-3748 pateikė išvadą, kad pritaria poveikio aplinkai vertinimo ataskaitai ir PŪV.

8.3. Radiacinės saugos centras 2024-01-25 raštu Nr. (1.11E)2-270 pateikė išvadą, kad pritaria poveikio aplinkai vertinimo ataskaitai ir PŪV.

8.4. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos 2024-03-26 raštu Nr. 9.4-528/2024(10.23 E) pateikė išvadą, kad pritaria poveikio aplinkai vertinimo ataskaitai ir PŪV.

8.5. Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Panevėžio – Utenos teritorinis skyrius 2024-02-05 raštu Nr. 2PU-106-(9.38-PU) pateikė išvadą, kad pritaria poveikio aplinkai vertinimo ataskaitai ir PŪV.

8.6. Visagino savivaldybės meras 2024-02-02 raštu Nr. (4.21Mr.) 1-275 pateikė išvadą, kad pritaria pateiktai poveikio aplinkai vertinimo ataskaitai ir PŪV.

8.7. Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos 2024-02-02 raštu Nr. V3-342 pateikė išvadą, kad pritaria poveikio aplinkai vertinimo ataskaitai ir PŪV.

9. Visuomenės informavimas ir dalyvavimas (kur, kada, kaip informuota ir dalyvavo visuomenė, apibendrintas suinteresuotos visuomenės pasiūlymų pobūdis pagal temas).

Visuomenė apie parengtą PAV ataskaitą buvo informuota: Visagino rajono savivaldybės internetiniame puslapyje ir skelbimų lentoje 2023-11-17; Visagino m. savaitraštyje „VisInfo“ 2023-11-17; PAV ataskaitos rengėjo internetiniame puslapyje 2023-11-17; PŪV organizatoriaus internetiniame puslapyje 2023-11-17. Spausdintos PAV ataskaitos kopijos iki viešo visuomenės supažindinimo su PAV ataskaita buvo eksponuojamos Visagino m. savivaldybėje ir Lietuvos energetikos instituto (PAV ataskaitos rengėjo) patalpose.

Viešas susirinkimas, kurio metu visuomenė supažindinta su PAV ataskaita, įvyko 2023-12-20 17 val. Visagino savivaldybės patalpose (Parko g. 14, Visaginas) ir tiesioginės transliacijos internetu „Microsoft Teams“ platformoje. Iki viešo visuomenės supažindinimo visuomenės pasiūlymų nebuvo gauta, susirinkimo metu irgi nebuvo gauta pastabų ir pasiūlymų dėl PAV ataskaitos.

Agentūra savo interneto svetainėje <https://aaa.lrv.lt/> nuorodoje Veiklos sritys > Poveikio aplinkai vertinimas (PAV) visuomenei apie parengtą PAV ataskaitą paskelbė 2023-11-20 ir apie gautą PAV ataskaitą paskelbė 2024-03-08. Per nustatytą terminą Agentūra iš suinteresuotos visuomenės pasiūlymų dėl PAV ataskaitos ir PŪV poveikio aplinkai negavo.

10. Tarpvalstybinės konsultacijos (kur, kada, kaip vyko tarpvalstybinės konsultacijos, gautų pasiūlymų pobūdis).

Dvi valstybės, Baltarusija (apie 5 km atstumu) ir Latvija (apie 8 km atstumu), yra santykinai netoli nuo IAE pramoninės aikštelės. Aplinkos ministerija kaip tarpvalstybinį PAV procesą koordinuojanti institucija, vadovaudamasi Jungtinių Tautų Europos Ekonominės Komisijos Konvencijos dėl poveikio aplinkai vertinimo tarpvalstybiniame kontekste 3 straipsniu, 2023-05-10 raštu Nr. (10)-D8(E)-2821 notifikavo Latviją ir Baltarusiją bei informavo Lenkiją apie Lietuvoje planuojamą ūkinę veiklą – IAE bitumuotų radioaktyviųjų atliekų saugyklos rekonstravimas ir pertvarkymas į atliekyną.

Notifikavimo rašte nustatytu terminu gauti atsakymai iš visų trijų šalių. Lenkija nurodė, kad sutinka, kad jos aplinkai nebus daromas neigiamas poveikis, todėl tarpvalstybinio poveikio aplinkai vertinimo procedūrose nedalyvaus. Latvija ir Baltarusija išreiškė norą dalyvauti tarpvalstybinio poveikio aplinkai vertinimo procedūrose ir pateikė klausimus bei pastabas, į kurias prašė atsižvelgti rengiant poveikio aplinkai vertinimo ataskaitą ir joje pateikti šių pasiūlymų įvertinimą.

PAV dokumentų rengėjas pateikė Aplinkos ministerijai PAV ataskaitą (anglų k.), netechninio pobūdžio PAV ataskaitos santrauką (anglų ir latvių k.) ir atsakymus į Baltarusijos pateiktus klausimus planuojamai ūkinei veiklai.

2023-12-06 nuotoliniu būdu „Zoom“ platformoje įvyko PŪV ir PAV ataskaitos pristatymas Latvijos visuomenei ir institucijoms. Susitikimo su Latvija atmintinė (anglų k.) pateikta PAV ataskaitos 6-tame priede, o atsakymai ir pasiūlymų įvertinimas į Latvijos visuomenės ir institucijų užduotus klausimus bei pasiūlymus pateikti PAV ataskaitos 8.1 lentelėje ir 6-tame priede. Aplinkos ministerija 2024-01-17 rašte Nr. D8(E)-407 persiuntė Latvijos raštą dėl PAV ataskaitos

ir tarpvalstybinio PAV procedūrų, kuriuo remiantis konstatuota, kad tarpvalstybinio poveikio aplinkai vertinimo konsultacijos su Latvija yra baigtos.

Aplinkos ministerija 2024-02-27 raštu Nr. D8(E)-1093 kreipėsi į Užsienio reikalų ministeriją su prašymu diplomatiniais kanalais Baltarusijai perduoti PAV dokumentų rengėjo parengtus atsakymus ir pasiūlymų įvertinimą (anglų k.). Atsakymai į Baltarusijos klausimus bei pasiūlymų įvertinimas yra pateiktas PAV ataskaitos 8.2 lentelėje ir 6-tame priede. Aplinkos ministerija 2024-04-10 raštu Nr. D8(E)-1853 informavo, kad nustatytu laiku atsakymas iš Baltarusijos Respublikos nebuvo gautas, todėl konstatuota, kad Baltarusijos Respublika daugiau klausimų neturi ir tarpvalstybinio PAV konsultacijos su Baltarusijos Respublika laikomos baigtomis.

Numatoma, kad didesnis radiologinis PŪV poveikis gali būti aplinkos vandens komponentui, t. y. Drūkšių ežerui, kurio dalis yra Baltarusijos teritorijoje. PAV ataskaitos duomenimis vandens keliu sąlygota maksimali metinė dozė, kurią gautų reprezentantas dėl užteršto vandens iš gręžinio (esančio už 50 metrų nuo atliekyno) vartojimo kasdienėms reikmėms, priėmus itin konservatyvų hipotetinį scenarijų, kad atliekyno apatiniai sluoksniai, pamatas, sienos ir viršutinė perdanga sutrūkinėja tuoj po atliekyno uždarymo, o kaupas taip pat yra degradavęs tuoj po atliekyno uždarymo, yra $2,908E-02$ mSv/metai, t.y. apie 10 kartų mažesnė už apribotą dozę $0,2$ mSv/metai. Atsižvelgiant į tai, kad artimiausios kaimyninių šalių gyvenvietės yra labiau nutolusios nuo PŪV vietos (atitinkamai 5 ir 8 km), t. y. toliau nei atstumas, į kurį atsižvelgta vertinant radiologinį poveikį reprezentantui (50 metrų), poveikis kaimyninių šalių gyventojų sveikatai būtų dar mažesnis, vertinant tokius pačius radioaktyviosios taršos pernešimo būdus kaip ir atliekyno aplinkoje esantiems reprezentantams, nes, atsižvelgiant į sklaidos koeficientą, padidinus atstumą nuo išmetimo šaltinio, radionuklidų aktyvumo koncentracijos ir jų sąlygotos apšvitos dozės mažėja. Tiesioginės jonizuojančiosios spinduliuotės poveikis gyventojams nuo atliekyno yra nereikšmingas. Jokio kito poveikio kitiems aplinkos komponentams kaimyninėse valstybėse PŪV metu nenumatoma.

11. Planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo sąlygos, susijusios su atliktu poveikio aplinkai vertinimu:

11.1. Iki veiklos vykdymo pradžios:

11.1.1. Šalia atliekyno esančių pastatų (150, 151, 156 ir 158/2) demontavimo darbų poveikis aplinkai turi būti įvertintas IAE eksploatavimo nutraukimo PAV ataskaitoje.

11.1.2. Siekiant užtikrinti saugyklos/atliekyno avarinę parengtį, IAE avarinės parengties planas turi būti peržiūrėtas ir atitinkamai atnaujintas.

11.2. Veiklos vykdymo etape:

11.2.1. PŪV užsakovas privalo savo lėšomis įgyvendinti poveikio aplinkai vertinimo ataskaitoje ir šio sprendimo 6 punkte numatytas priemones neigiamam poveikiui aplinkai išvengti, sumažinti, kompensuoti ar jo pasekmėms likviduoti.

11.2.2. PŪV metu susidarančių atliekų tvarkymas turi atitikti Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo ir kitų atliekų tvarkymą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus.

11.2.3. Vykdamas pastato 158 antro aukšto demontavimą, susidariusias radioaktyvias atliekas būtina maksimaliai dezaktyvuoti iki nebetvarkomo radioaktyvumo lygio (0 klasė). PŪV metu, esant poreikiui, atlikti statybinių konstrukcijų paviršių dezaktyvavimą.

11.2.4. Pradėjęs vykdyti PŪV, PŪV organizatorius ne vėliau kaip iki kitų kalendorinių metų liepos 1 d. turi pateikti Aplinkos ministerijai anglų kalba pagal tarpvalstybinio poveikio stebėsenos programą už praėjusius kalendorinius metus parengtą tarpvalstybinio poveikio stebėsenos ataskaitą.

11.2.5. Vykdomos veiklos metu paaiškėjus, kad daromas didesnis poveikis aplinkai už PAV ataskaitoje pateiktus arba teisės aktuose nustatytus rodiklius, veiklos vykdytojas privalės nedelsiant taikyti papildomas poveikį aplinkai mažinančias priemones.

12. Motyvai, kuriais buvo remtasi priimant sprendimą dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai:

12.1. PAV ataskaitą nagrinėję ir išvadas pateikę PŪV poveikio aplinkai vertinimo subjektai, vadovaudamiesi PAV įstatymo 10 straipsnio nuostatomis, pateikė teigiamas išvadas dėl PAV ataskaitos ir PŪV poveikio aplinkai.

12.2. PAV ataskaitos rengėjas pagal Tvarkos aprašo⁴ reikalavimus tinkamai atliko visuomenės supažindinimą su PAV ataskaita. Iš visuomenės pasiūlymų negauta.

12.3. Planuojamas bitumuotų RA saugyklos rekonstravimas ir pertvarkymas į atliekyną vykdomas IAE pramoninėje aikštelėje. Vadovaujantis VĮ Ignalinos AE Galutinio eksploatavimo nutraukimo planu, užbaigus IAE eksploatavimo nutraukimą (planuojama 2038 m.), toliau bus eksploatuojami IAE panaudoto branduolinio kuro laikino saugojimo objektai (iki ~2065 m.), labai mažo aktyvumo radioaktyviųjų atliekų atliekyno bei mažo ir vidutinio aktyvumo trumpaamžių radioaktyviųjų atliekų paviršinio atliekyno institucinės priežiūros atitinkamai tęsis iki ~2140 m. ir ~2330 m. Į šių objektų funkcionavimui reikalingą infrastruktūrą (aplinkos stebėsenos, fizinės saugos, priešgaisrinės saugos, inžinerinius tinklus, privažiavimo kelius, biurus ir pan.) bus integruotas ir bitumuotų radioaktyviųjų atliekų atliekynas.

12.4. Aplink IAE 3 km spinduliu yra nustatyta SAZ, kurioje bet kokia ūkinė veikla, nesusijusi su IAE objektų eksploatavimu bei eksploatavimo nutraukimu, yra ribojama ir joje nėra pastoviai gyvenančių gyventojų. Remiantis nuo IAE eksploatavimo pradžios iki šiol vykdomo aplinkos oro cheminio ir radiologinio monitoringo duomenimis, IAE eksploatavimo nutraukimo darbai iki šiol neturėjo ženklaus reikšmingo neigiamo poveikio aplinkos orui. Pagal PAV ataskaitoje pateiktą informaciją reikšmingos neradiologinės ir radiologinės aplinkos oro taršos, vykdančios saugyklos rekonstrukcijos darbus bei būsimo atliekyno inžinerinių barjerų statybą, nenumatoma.

12.5. IAE turi ilgametę patirtį, vykdančią pagal galutinį IAE eksploatacijos nutraukimo planą ankstesnius išmontavimo ir dezaktyvavimo projektus.

12.6. PŪV teritorija nepatenka į saugomas teritorijas, bus vykdoma IAE pramoninėje aikštelėje ir neigiamas poveikis joms nenumatomas.

12.7. Pagal PAV ataskaitoje pateiktą informaciją apie PŪV vietą ir atstumus iki artimiausių Kultūros vertybių registre registruotų nekilnojamojo kultūros paveldo vertybių, PŪV poveikio nekilnojamosioms kultūros vertybėms ir jų vertingosioms savybėms nenumatoma.

12.8. PAV ataskaitoje yra atlikta rizikos analizė, išnagrinėti galimų avarių scenarijai, jų priežastys ir pasekmės. Visais nagrinėtais atvejais tikėtinos dozės išlieka kelis kartus ar net dydžio eilėmis mažesnės nei projektavimo kriterijaus vertė 0,1 mSv per metus arba įvykio tikimybė yra mažesnė už tikimybinę atrankos ribą. Pagal PAV ataskaitoje atliktą PŪV galimų avarių rizikos vertinimą, reikšmingos PŪV rizikos dėl ekstremaliųjų įvykių ir situacijų nenumatoma.

12.9. PAV ataskaitoje pateikta informacija rodo, kad PŪV nedarys reikšmingo neigiamo poveikio kaimyninių valstybių socialiniai ir ekonominei aplinkai, aplinkos gamtiniams komponentams, taip pat šių šalių gyventojų sveikatai. Aplinkos ministerija, kaip Vyriausybės įgaliota institucija, koordinuojanti tarpvalstybinio poveikio aplinkai vertinimo procesą, 2024-01-17 raštu Nr. D8(E)-407 (su Latvijos Respublika) ir 2024-04-10 raštu Nr. D8(E)-1853 (su Baltarusijos Respublika) konstatavo, kad tarpvalstybinio poveikio aplinkai vertinimo konsultacijos su Latvijos Respublika ir Baltarusijos Respublika yra baigtos.

12.10. Pagal PAV ataskaitoje pateiktą informaciją, naudojant poveikį aplinkai mažinančias priemones ir vykdančias sprendimo 11 punkte nustatytas sąlygas, PŪV įgyvendinimas nesukels reikšmingo neigiamo poveikio dirvožemiui, žemės paviršiui ir jos gelmėms, aplinkos orui,

⁴ Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. D1-885 „Dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Tvarkos aprašas).

vandeniui, klimatui, kraštovaizdžiui, biologinei įvairovei, materialinėms vertybėms, nekilnojamosioms kultūros vertybėms ir šių elementų tarpusavio sąveikai; PŪV sukeltamų biologinių, cheminių ir fizikinių veiksnių reikšmingo neigiamo poveikio visuomenės sveikatai; reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai ir visuomenės sveikatai dėl PŪV ekstremaliųjų įvykių ir situacijų rizikos.

13. Alternatyva (-os), kurioms pritariama arba nepitariama.

Pagal parengtą PAV ataskaitą pritariama pagrindinei veiklos vykdymo alternatyvai – IAE bitumuotų radioaktyviųjų atliekų saugyklos (pastato 158) rekonstravimui ir pertvarkymui į atliekyną.

14. Sprendimo dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai pobūdis (nurodoma, ar planuojama ūkinė veikla atitinka/neatitinka aplinkos apsaugos, visuomenės sveikatos, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos, gaisrinės saugos ir civilinės saugos teisės aktų reikalavimus.).

Atsižvelgiant į išdėstytus motyvus ir vadovaujantis PAV įstatymo 12 straipsnio 1 dalies 2 punktu, priimamas sprendimas: pagal parengtą PAV ataskaitą PŪV – IAE bitumuotų radioaktyviųjų atliekų saugyklos rekonstravimas ir pertvarkymas į atliekyną **atitinka** aplinkos apsaugos, visuomenės sveikatos, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos, gaisrinės saugos ir civilinės saugos teisės aktų reikalavimus.

15. Sprendimas priimtas pagal šią poveikio aplinkai vertinimo ataskaitą.

Sprendimas dėl PŪV poveikio aplinkai yra priimtas pagal pateiktą poveikio aplinkai vertinimo ataskaitą, kuri yra šio sprendimo sudedamoji dalis, ir yra paskelbta Aplinkos apsaugos agentūros tinklalapyje <https://aaa.lrv.lt/> nuorodoje *Poveikio aplinkai vertinimas (PAV) > 2024 metai > 9. Informacija apie priimtus sprendimus dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai 2024 m. > Utenos apskritis.*

16. Sprendimo dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai apskundimo tvarka.

Šis sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius). Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo nustatyta tvarka arba Regionų administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka per vieną mėnesį nuo jo įteikimo dienos.

Aplinkos būklės analitikos centro direktorius,
atliekantis direktoriaus funkcijas

Jurgis Šarmavičius

**AGENTŪROS SPRENDIMO DĖL IAE BITUMUOTŲ RADIOAKTYVIŲJŲ
ATLIEKŲ SAUGYKLOS REKONSTRAVIMO IR PERTVARKYMO Į ATLIEKYNA
POVEIKIO APLINKAI ADRESATŲ SĄRAŠAS**

Visagino savivaldybės administracija
Siunčiama per e. pristatymas sistema

Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie
Sveikatos apsaugos ministerijos
Siunčiama per e. pristatymas sistema

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie
Vidaus reikalų ministerijos
Siunčiama per e. pristatymas sistema

Kultūros paveldo departamentas prie
Kultūros ministerijos
Siunčiama per e. pristatymas sistema

Radiacinės saugos centras
Siunčiama per e. pristatymas sistema

Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija
Siunčiama per e. pristatymas sistema

Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos
Siunčiama per e. pristatymas sistema

Žiniai
LR Aplinkos apsaugos departamentas prie Aplinkos ministerijos
Siunčiama per e. pristatymas sistema